

Bakteríusjúkdómar í þorskeldi

Bjarnheiður K. Guðmundsdóttir, Bergljót
Magnadóttir og Sigríður Guðmundsdóttir
Tilraunastöð Háskóla Íslands í meinafræði
að Keldum

Þorskurinn og heilsa hans

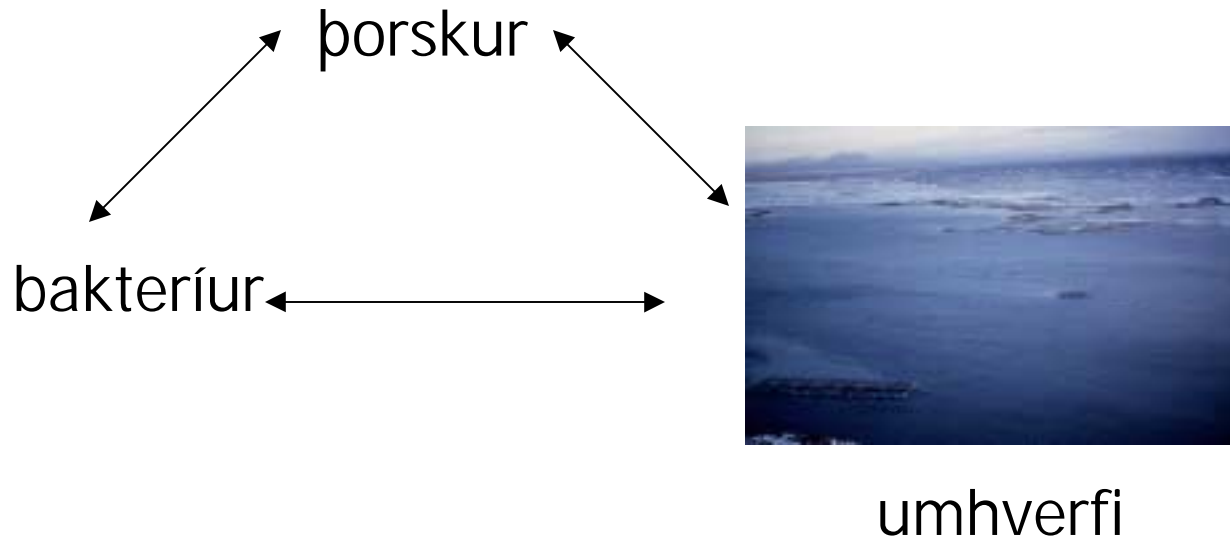

þorskur

bakteríur

umhverfi

Hin ýmsu stig í þorskeldi

---

veiðar á smáfiski

klak

flutningur

eldi

áframeldi

slátrun

Þorskeldisstöðvar

Innan dyra (seiðaeldi)

Sjókvíar

Tankar á landi

Þættir sem hafa áhrif heilsufar

- einstaklingsbreytileiki
- aldur og þroski (° dagar)
- umhverfispættir

- árstíð

bóndinn

- fóður og fóðrun
- streita (þéttleiki)
- mengun
- örverur í umhverfi (teg., þéttleiki, o.s.frv.)
- vatnshiti
- hreinlæti

Svæfing og meðferð

- þorskur er mjög streitu næmur
- svæfingarlyfið TMS (Tricaine methanesulfonate)
hefur reynst okkur best
- meiri afföll ef notuð voru lyfin
  - Benzocaine eða Phenoxyethanol

Hvaða bakteríusjúkdóma
má vænta?

Bakteríusjúkdómar í íslensku laxeldi

Heiti sjúkdóms	Baktería	Fyrsta greining á Íslandi
nýrnaveiki	<i>Renobacterium salmonarium</i>	1968
kýlaveikibróðir	<i>Aeromonas salmonicida undirt. achromogenes</i>	1979
vetrarsár	<i>Moritella viscosa (Vibrio viscosus)</i>	1983
rauðmunnaveiki	<i>Yersinia ruckeri</i>	1990
hitraveiki	<i>Vibrio salmonicida</i>	1993
kýlaveiki	<i>Aeromonas salmonicida undirteg. salmonicida</i>	1995
vibríuveiki	<i>Vibrio anguillarum</i>	2001

Greiningar í stökum fiski

Heiti sjúkdóms	Baktería
fiskaberklar	<i>Micobacterium</i> ssp.
"epitheliocystis"	<i>Chlamydia</i> ssp.
roðsár	Cytophaga-Flexibacter líkar

Bakteríusjúkdómar í þorski

Baktería	Gadoids	Salmonids	Flatfiska
<i>Vibrio anguillarum</i>	S	S	S
<i>Aeromonas salmonicida</i>	S	S	S
<i>Moritella viscosa</i>	S	S	?S
Aðrar vibríu tegundir	S	S	S
<i>Vibrio salmonicida</i>	S	S	?S
<i>Cytophaga-Flexibacter</i>	S	S	?
<i>Yersenia ruckeri</i>	S	S	?
<i>Mycobacteria</i>	S	S	?S

S, sensitive; R, resistant; ?S, Results from experimental infections; ? No data

Hvaða bakteríusjúkdóma
höfum við þegar greint
í íslenskum þorski?

Greindir bakteríusjúkdómar í ísl. þorski

- kýlaveikibróðir (1999)
  - "epitheliocystis" (1999)
  - víbríuveiki (*V. anguillarum*) (2002)
  - sýking vegna *Vibrio* sp.
  - uggarot
  - fiskaberklar
  - roðsár
- } af og til í stökum fiski

Næmi þorsks í sýkingatilraunum

- *Moritella viscosa*
  - *Vibrio salmonicida*
- } blóðsýking eftir baðsmit og hár dauði
- *Photobacterium phosphoreum*
  - *Vibrio* ssp.
  - *Carnobacterium piscicola*
- } blóðsýking aðeins með sprautun og lítil dauði

Víbríuveiki

- *Vibrio anguillarum*
- blóðborin sýking
- sá bakteríusjúkdómur sem mestum skaða hefur valdið í þorskeldi
- hægt að verjast með bóluefnum

Víbríuveiki í lirfum og smáseiðum

- breytileg eftir aldri fisksins, ástandi og vatnshita
- oftast mjög bráð sýking
- dauði verður oftast án sýnilegra einkenna nema þá roð dökkunar og útstæðra augna
- fiskur sem lifir af faraldra inniheldur oft einkennalaus smitbera
- sjúkdómurinn blossar auðveldlega upp á ný ef álag er á fisknum vegna þéttleika eða annarra streituvaldandi þátta

Víbríuveiki 1-3 ára þorski

- oftast langvarandi sýking
- stöðugur en ekki mjög mikill dauði í langan tíma
- einkenni:
  - roðsár
  - roðaprot, einkum við ugga, sporð og á haus
  - útstæð blóðprotin augu
  - blinda
  - vannæring

Þorskabóluefni

- enn aðeins gegn vibríuveiki
- bað- og dýfingarbóluefni fyrir smáseiði (1-10 gr)
- mælt með því að baðbólusetja tvisvar
  - 1-2 g
  - 5+ g
  - a.m.k. 250 °dagar þurfa að vera á milli
- stungubólusetning (bóluefni með olíuónæmisglæði) 20+ g
  - aukaverkanir
  - enn er lítið vitað um hve langvin vörnin er

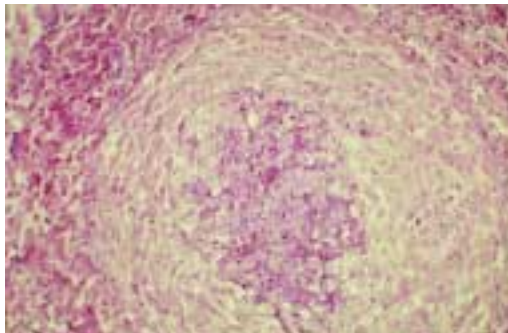
Atypical *Aeromonas salmonicida*

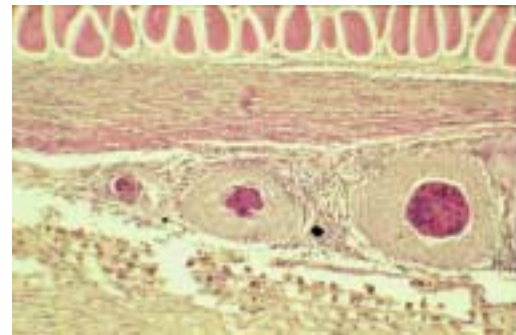

furuncule formation

Typical granulomas

Spleen

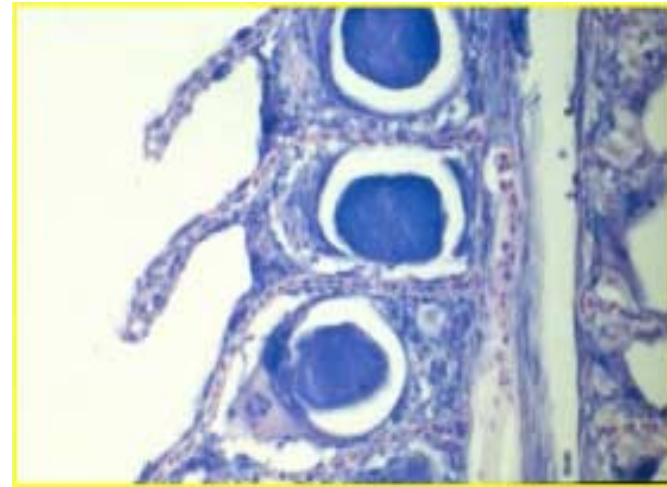
Skin

Epitheliocystis

Klamýdíabakteríur

- innanfrumusýklar
- sýkja tálkn
- valda frumufjölgun og samvexti tálkn fana
- einkum í eldri seiðum

Baðsmit þorskseiða (40 g) með *M. viscosa*

---

7 dögum eftir baðsmit

22 dögum eftir baðsmit

Lokaorð

- Smitsjúkdómar eru áhrifavaldar í þorskeldi
- Líklegt er að flestir bakteríusjúkdómar sem herjað hafa í laxeldinu verði líka vandamál í þorskeldi
- Mikilvægt er að rannsaka hvaða sjúkdóma við megum vænta og þróa öflugar sjúkdómsvarnir
- Góð umhirða þorsks og lágmörkun streitupátta er mikilvæg sjúkdómsvörn
- Þróa þarf ónæmisörva, próbíótíka og bóluefni fyrir þorsk

Takk fyrir áheyrnina

